Учѣте ся брати мои,
Думайте читайте

И чужому научайтесь
,Свого не цурайтесь,

СВОБОДА

,,Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ

Число 5 | ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. 1 . Марта 1894. | ГОДЪ II

НАМЪ ТРЕБА ШКОЛЫ.

Наша газета не бавить ся въ пустяки и сензацiйными вѣстями не заповняе своихъ страныцъ. Мы маемо передъ очима и на серцю тôлько руский народъ и его интереса. Обовязкомъ нашимъ есть: спостерѣгати що му брѣкуе и якъ зарадити злому. Днесь хочемо поговорити о дуже важной и пекучой справѣ а то есть: ,,о потребѣ руской школы" туть въ Америцѣ.

Уже зъ натуры чоловѣкъ мае вродженый въ собѣ той потягъ до науки, до просвѣты до знанія, бо обдареный розумомъ отъ Господа Бога, сотворившого чоловѣка на образъ и подобіе свое. Въ просвѣтѣ и въ знанію состоить правдиве щастье чоловѣка не тôлько туть на земли, але и въ позагробовой жызни. Чимъ на семъ свѣтѣ есть чоловѣкъ розумнѣйшій и просвѣщеннѣйшій тымъ щасливѣйшій; а по смерти, сли заслужить собѣ на небо, совершенна и цѣлковита щасливôсть мѣстить ся въ познанію Бога — розумѣе ся, сорозмѣрно до чоловѣческой натуры.

Съ того слѣдуе, що не той правдиво нещасливый, котрого отець, мати сиротою кинули, жадного маетку не лишили, але той справдѣ не щасливый' кто взрôсъ безъ жадной науки и просвѣты и темный на души. тягне свое бѣдолашне жите ажъ до гробовой дошки.. Маетокъ лишеный дѣтямъ по родичахъ, або пôзнѣйше доробленый тяжкими трудами и невсипущою працею и ощадностію, - може знищити огонь, забрати вода, може наконець черезъ люцку заздрôсть и шахрайства, попастись въ чужи руки, але тое чого чоловѣкъ зъ малку навчить ся и збогатить свôй розумъ, наукою и полезнымъ знаніемъ, всего того, нѣкто отъ него не выдре.

Щобъ переконати васъ, дорогіи братя, о той правдѣ: же той щаслившій кто мудрійшій, не потребуемо далеко глядати примѣрôвъ— возмѣмъ ось жидôвъ. Они нынѣ завою вали цѣлымъ свѣтомъ не канонами не, багнетами але богатствомъ -чому? — тому, бо зъ малку кажде жиденя учить ся розуму, учить ся пôзнавати свѣть и людей, вчиться ощадности, розтропности, вчить ся наконецъ: якъ собѣ въ каждôмъ разѣ поступити и не датись ошукати. Жидъ держить ся всегда той засады: дурный дае, мудрый бере.

Сего маемо найлучшу пробу на самихъ рускихъ газдахъ въ старôмъ краю. Хотъ дѣды и прадѣды полишали хороши маетки своймъ внукамъ да правиукамъ, але не дали розуму, не дали шкôлной науки, бо сами були неуки запряжени до паньщизняного ярма. У не одного нашого Ивана або Гаврила, Стефана и Данила зôстались по дѣдахъ и прадѣдахъ хороши поля, сѣножати луги и полонины, лѣсы и пасовиска, красни будынки и сыпанцѣ повни, пасѣка, певна комора, старе сало, и чуги на всякъ день. на недѣлю инша и на свята инша Але що - жъ? — Глупый дае мудрый Гершко все бере. Наши люде темни не просвѣщени, незнаючи вартости того, що посѣдали та марно - чорно пропивали, а жидъ подвôйною крейдою писавъ, писавъ, доки не выписавъ всѣхъ зъ грунта и прадѣдного майна.

По невчасѣ яли люде оттягатись отъ горѣвки позаклали дано и школы. Але уже запôзно було каятись грѣхôвъ по смерти. Люде прийшли до розуму. але не було уже на чôмъ газдовати бо все зôстало въ жидôвскихъ рукахъ. Отъ до чого привело невѣжество, безграмотнôсть, темнота бракъ школы!..

На батькôвскихъ поляхъ, чужи живуть въ гараздѣ збиваючи маетки, а власни дѣти рôдной землицѣ пôйшли въ далекій свѣть шукати хлѣба черезъ глупоту и безрозсуднôсть отцѣвъ и дѣдôвъ.

Руисины!

Теплимъ щиро-рускимъ словомъ отзываесь нынѣ ,,Свобода:" не лишайте такой лихой спадщины своимъ дѣтямъ тутъ въ Америцѣ — бо знаете сами здорови, якъ тяжко неукамъ приходитъ и туть боротись о насущный хлѣбъ. Хоть не лишите своимъ дѣтямъ розлогихъ фармъ и купу грôшей въ банкахъ, [бо на се не стати] лишить имъ бôльшій и певнѣйшій скарбъ — скарбъ науки. Постарайте ся о руски школы, кинувши по пару центôвъ на сю цѣль. Ваши дѣти внуки и правнуки будуть васъ споминати и за души ваши Бога молити. Памятайте добре на се: що мы на свѣтѣ не жіемъ тôлько для себе, але и для другихъ. Оденъ оре, сѣе, а другій збирати буде готовій хлѣбъ зъ поля; дѣдуньо посадивъ и пощепивъ деревину, зъ котрой внуки ѣдятъ смачніи овощѣ и посѣдавши въ лѣтный вечеръ въ холоднôмъ садочку вспоминають старого и при ,,Отче-наши" не забувають за душу добродѣя.

Всю бѣду, всѣ злиднѣ, всѣ незгоды въ семъ житю – мудрый, просвѣщеный чоловѣкъ, знаючи марнôсть сего свѣта а закону божому наученый, легко перенесе и не похититъ ся въ чорной годинѣ горя и роспуки, но смѣло пôйде на зустрѣчь злой судьбѣ и устоить, доки буря зла не мине, а лучь надежды на лучшое не засвѣтить. Не такъ слѣпій и темный на души, не просвѣщеный. Онъ сей часъ упадае пôдъ тягаромъ нужды и скоро отдаесь роспуцѣ, отчаянію, есть безсильнымъ побороти съ зъ бѣдою бо не зна якъ собѣ порадити. Бѣдный слѣпецъ спотыкаеть ся на кождôмъ кроку и паде; темный на души и неписьменный, на кождôмъ шагу въ своимъ житю ударяе чоломъ о стовпъ клопоту и хитрости злобныхъ людей, чигаючихъ на его згубу, щобъ зъ дурня насмѣятись.

Съ того всего, що було до теперъ сказано, написано и надруковано, наша ,,Свобода" пôдноситъ свôй голосъ – не въ пустынѣ, але голосъ до руского народа, до рускихъ отцѣвъ: Памятайте на выховане вашихъ дѣтей, старайте ся совѣстно сповнити святый обовязокъ наложеный на васъ: дати дѣточкамъ просвѣту! бо сли занедбаете зробити се, тяжко будете отвѣчали въ день страшного суду передъ Богомъ! Постарайтесь о руски школы, закладайте руски школы!

ГДЕ ПРАВДА?

Такъ було зъ початку свѣта, такъ оно и нынѣ бувае на свѣтѣ, що люди бôльше потягають за неправдою якъ за правдою, що неправда людямъ лучше припадае до смаку, якъ правда. Ясный доказъ же оно на свѣтѣ такъ водить ся, дае намъ скрантонскій ,,Viestnik" ,котрому неправда лучше припала до смаку якъ правда и ôнъ неправдою самъ воюючи, закидае другимъ що суть фальшививыми пророками лицемири, фарисей, сепаратисти.

Мы, оминувши прочи огидни прозванія, а поговоримъ о послѣднôмъ епитетѣ — т.е. ,,о сепаратистахъ." ,,Сепаратизмъ" есть слово взяте зъ латиньского языка: separatio, separare, що по руски значить: отдѣлити розлучити, а сепаратисти гласить: отдѣльники розлучники. отступники. Маючи теперъ понятіе о значеню рѣчи, о котру намъ иде, приходимо до логичного заключенія, И такъ спитаемъ ся Viestnika: чи ôнъ зна що то сепаратизмъ чи нѣ?

Сли скаже що зна, тогда куме на що черните людей рускихъ, котри съ тобою въ жадной звязи не були, тебе не знали анѣ твоей партіи, съ тобою не мали ничого вспôльного и называти ихъ ôтступниками, баламутами, роскольниками, сли съ тобою нѣколи не тримали, но собѣ теперъ завязали ,,Народный Рускій Союзъ"? Чи може ,,Viestnik" мае таку власть перемѣнити конституційни права и ограничити свободу мысли и дѣланія въ Америцѣ и чернити людей, котри не хочуть пôддати ся его повелѣнію?

Сли але ,,Viestnik" скаже по фарисейски: ,,согрѣшихъ," бо незнавъ я значеня того слова ,,сепаратизмъ," тогда тиснемъ кума до кута и питаемъ ся: Сли не знаешъ то пощо пошиватися въ дураки и собѣ самому пôдписовати прошеніе умственного убожества и душевной темноты — базграти непонятными словами брехню?

Сли ,,Viestnik" стративъ взрокъ надъ рахунками ,,Соединенія" то най засѣдлае окуляры и най добре перечитае: Рускій Народный Союзъ. Тамъ не кажеть ся же тôлько гречко-римскіи або римско-грекіи могуть належати до ,,Союза," але весь рускій народъ чи съ той чи зъ другой стороны Карпатъ.

УВАГА.

Звертаемъ увагу нашихъ любихъ читателѣвъ "Свободы," котри ще не заплатили за газету а хочуть ей дальше читати, щобъ вдарились въ груди и покаялись що спôзнились зъ предплатою и сей часъ ю пôслали.

SWOBODA
(LIBERTY.)

The only Russian political paper in this Country and has a large circulation trough the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю.......... 2.00
Всѣ дописи и грошѣ просимъ висилати пôдъ адресою:

To "Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Наша газета выходитъ що тиждня

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 10.00
" "Six months. " 6.00

All money or money orders should be adressed to:
"Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Entered at the post office at Iersey City, N. J. as second class mail matter.

Отъ Редакціи.

Богато людей посилаючи предплату за „Свободу,“ посылають десять центовыми марками. То для насъ не добре, бо намъ на почтѣ не перемѣняють и намъ, якъ сами видите не здали. Протое посылати можно марками, но тôлько одно-або два центови. ми.

УВАГА

Теперъ наша газета буде выходити що тыждня. Протое просимо нашихъ читателей щобъ якъ найскорше надôслали предплату, бо кажемо выразно: що тôлько тымъ будемо посылати дальше газету, котри сей часъ заплатять за ню. Теперь редакція поносить великій выдатокъ и не може роздавати газеты щобъ люде дармо читали. Кто ще не заплативъ, най сей часъ посылае $2.00 за газету на цѣлый рôкъ, бо дорожша для того, же выходити буде що тижня.

Редакція

АМЕРИКАНЬСКА РУСЬ.

СОВЕРШИША СЯ.

И о диво- трупы встали
И очи розкрыли!
И братъ зъ братомъ обнялися
И проговорили - слово тихой любови!

Шевченко.

Дня 22 Февруара 1894, того самого дня, въ котрôмъ цѣла Америка обходила рôчницю уродинъ славного Вашингтона неустрашимого борця за свободу и права человѣчества, о девятой годинѣ зъ рана зôйшлись руски священники, делегати рускихъ братствъ и патріоты Русины зъ всѣхъ сторонъ до руской церкви въ Шамокінъ Па. благати Господа Бога, щобъ допомôгъ щасливо начати такъ важне дѣло, дѣло основаня „Руского Народного Союза.“

Божественну литургію о призваню помочи св. Духа, отправивъ о. Теофанъ Обушкевичъ, рускій священникъ зъ Олифантъ, пôдъ часъ котрои спѣвавъ чудесно шамоцкій рускій хоръ пôдъ проводомъ Доктора Сименовича неутомимого труженника для блага американьской Руси. Не одному слеза радости покотилась изъ очей на звукъ душу прошибаючого пѣнія. Ктобъ мôгъ сподѣватись пару лѣтъ тому назадъ, що утекшій русинъ зъ обятія бѣды, нужды, зъ невôльничого гнету — розвине такъ скоро вѣками притлумленну силу руского духа? Ктобъ погадавъ, же пôдъ полатаною сѣрачиною або гунькою, крыесь благородна душа, способна до всего доброго, хорошого и полезного наколи вôльна зъ оковъ гнету и рабства?!

И о диво- трупы встали
И очи розкрыли!

И на вôльной земли руска гармонійна пѣснь лунае на славу во вышнихъ Богу! Въ хорошо прибраной руской галѣ, по одспѣваню всѣма присутными: „Царю небесный,“ о. Поляньскій зъ Пітсбурга забравъ голосъ, де въ красно-рѣчивой своей патріотичной промовѣ, обяснивъ цѣль „Руского Народного Союза“ и тое добро яке рускій нарôдъ въ Америцѣ буде зъ него мати. Тогда приступлено до выбору всѣхъ урядникôвъ „Руского Народного Союза,“ котрый такъ выпавъ:

Урядники Союза.

Теодозій Талпашъ предсѣдатель зъ Шамокінъ Па.
Михаилъ Евчакъ заступникъ зъ Вилсберъ Па
о. Іоанъ Констанкевичъ секретаръ, зъ Шамокінъ Па.
Иванъ Глова касіеръ зъ Excelsior Pa.

РАДНИ.

Яковъ Даньковскій. Джерсі Сіті.
Михайлъ Галковичъ.
Онуфрій Мурдза.
Михайлъ Адзима. Мт. Кармель Па.
Иванъ Гордишинскій.
Алексій Шлянта. Майфілдъ Па.
Семанъ Федоровскій.
Юрко Хилякъ. Олифантъ Па.
Михайлъ Ос[illegible]цкій. Пітсбургъ Па.
Димитрій Зеновякъ. Центрелія Па.

КОНТРОЛЬНА КОМИСІЯ.

о. Гавріилъ Гуловичъ. Фриляндъ Па.
о. Грегорій Грущка. редакторъ „Свободы“ и рускій священникъ зъ Джерсі Сіти.
о. протоіерей Алексій Товтъ Вілсбери Па.
о. Теофанъ Обушкевичъ заступникъ контрольной комисіи.

Повысше вы[illegible]казани урядники будуть сповняти свôй урядъ до слѣдуючого „Головного Собранія,“ котре отбуде ся 30, Мая 1894 въ сей разъ въ Шамокінъ Па. де або потвердить ся тіхъ сами,хъ або избересь новыхъ. Наколи прийшло до розправы о читальняхъ, котри кожде належаче братство до „Руского Народного Союза“ мае обовязокъ у себе закладати, о. протоіерей Товтъ съ правдивою рускою щедростію пôднявъ ся на свôй власный кошть споводити два тисячи книжочокъ для читалень а о. Гр. Грушка прірѣкъ посилати даромъ газету „Свобода“ до кождой руской читальнѣ въ Америцѣ — Славно!

Отцу Полянскому честь, слава за его мудре и тактовне перепровадженье выбору урядникôвъ „Руского Народного Союза!“

Печать „Руского Народного Союза“ буде така: Отверта книга и трираменный кресть а повысше простягають ся двѣ руки въ братнôмъ устиску. Въ округъ повышшого знаменія стоитъ напись по руски и по англійски.. Яки мають бути ознаки членôвъ „Р.Н.С.“ буде се залагоджене на слѣдуючомъ головнôмъ собранію.

Кождый членъ „Союза“ получить красну грамоту и статута.

На теперъ подаемо до вѣдомости всѣмъ Русинамъ въ Америцѣ и всѣмъ рускимъ братствамъ, же кто хоче належати до „Союза“ най сей часъ зголошуесь и пише до секретаря „Союза“ а грошѣ най шле черезъ Money Order до касіера.

Желаючій бути членомъ „Союза“ най шле грошѣ до касіера и такъ: вступне 50 ц. разъ на завсе а що мѣсяця по 50 цент. пôдъ адресою касіера.

Иванъ Глова.
Excelsior Pa.

Рôвночасно написати до секретара, що пославъ и кôлко пославъ пôдъ адресою:

Rev. John Konstankiewicz
gr. Cath. priest.
144 South Franklin Str.
Shamokin Pa.

Статуты будуть помѣщатись и обяснятись въ „Свободѣ.“

А теперъ дороги братя, наколи зôбралось насъ уже дуже велике число и заложено „Союзъ,“ вступайте до него громадно, бо се иде тôльки о Ваше добро и о Вашу користь. Вы, котрыхъ до теперъ Русь мати оплакована яко загибшихъ, дайте пôзнатись светови що Вы живи и що туть въ Америцѣ руске народне житіе біе живою струею! Важный крокъ вже здѣлано, „Рускій Народный Союзъ“ уже заложено, рускій нарôдъ воскресъ изъ мертвыхъ въ Америцѣ:

И о диво— трупы встали
И очи розкрыли!
И братъ зъ братомъ обнялися
И проговорили — слово тихои любови!

Нуже братя до дѣла!

ДОПИСЬ.

Mt Carmel Pa.

Отъ коли свѣтъ свѣтомъ, а люде людьми, все бувало и бувае на свѣтѣ богато ненависти, незгодъ, гнѣву и кривды. Причиною того лиха бувае найбôльше заздрôсть и лакомство чоловѣка. Лакомство хоче все для себе, а другому добра не желае, гордôсть хоче панованя. А що нѣкто добровôльно свого дати, нѣкто пôдъ пановане другого ити не хоче, зъ того походить ненавѣсть, незгода межи людьми, вôйна и кровопролитіе межи народами. Но все тое лихо не походить отъ Господа Бога, но отъ злого духа.

Повисши мысли и гадки до написаня и подаря до „Свободы,“ приневолила мене напастлива статія скрантонского „Viestnika“ помѣщена въ 6. числѣ проти всѣма любимой „Свободы,“ Народного Руского Союза“ и проти Русинôвъ патріотôвъ. Я гадаю, що пришедшая колись голодна ватага „Viestnika“ до Америки, не мала всѣхъ клепкôвъ въ дома, тогдѣ якъ писала и компоновала дописи въ своей канцеляріи.

Для чого, пытаы ся: гнѣвають ся, сердить ся, скрежеть зубами, „Viestnik“ на „Свободу“ и на „Рускій Народный Союзъ“? Зъ заздрости. Дотеперъ не мали мы Русины руской правдивой газеты писаной нашою, для всѣхъ зрозумѣлою рôдною мовою, крôмъ „Viestnika“ нѣбы то на видъ „руского“ [бо бувъ надрукованый рускими буквами] хотяй языкъ не бувъ анѣ рускій, анѣ халдейскій, тôлько стародавный, котрымъ дики люде, жиючи въ лѣсахъ, говорили ще передъ потопомъ свѣта. Наразъ, на велике лихо заздростного „Вѣесника,“ побачила свѣтъ руска газета „Свобода,“ котрой нарôдъ рускій въ Америцѣ заразъ пôзнавъ значене и сердечно та щиро приявъ до своихъ хатъ яко наймилышого гостя. Зъ заздрости, дороги братя, повстала тая ненависть проти „Свободы“ и заздростію руководить ся цѣла шайка „В-ка“ зъ его жидôвскими складачами и письмаками, бо се добре зрозумѣвъ же теперь рускому народови отворились очи, и що Русины не суть капустяными головами якъ думавъ „Вѣестникъ“ и же дальше нѣкто зъ нихъ не буде читати предпотоповою мовою написану газету дуросвѣтами тôлько сухобоки пенсилвански козы будуть едиными абонентами „Вѣестника.“

Слибъ члены „Соединенія“ поспыталися за яки грошѣ выходить „Вѣестникъ“ то цѣла редакційна шайка сей часъ мусѣлабъ пôйти шлейта пикувати. Но она сего бойть ся и прото гавкае вôдгрызаесь.

Наша „Свобода“ пôднесла голосъ щобъ заложити „Рускій Народный Союзъ“ котрый слава Богу, уже существуе на хвалу Руси. И ту злостить ся „Вѣестникъ“ а черезъ що? — черезъ свою гордôсть и лакомство, бо онъ хтѣвъ все пôдъ себе загорнути и зъ бѣдныхъ людей рускихъ дерти послѣдный центъ на розмаити выдеркаси Мы не бараны на зарѣзь, мы не невôльники, котрыми можь гандлювати, мы не безумна череда овець, котру можь зганяти до кошара и тамъ доѣти, стригчи а

наконецъ забивати и скору здирати. Мы люде, мы русины, мы народъ. мы уже не слѣпи, мы уже пôзнались на фальшивыхъ пророкахъ и вандрôвныхъ доляровыхъ апостолахъ туманячихъ народъ. Мы съ такими не хочемо мати ничъ вспôлного — мы хочемо всѣхъ нашихъ русинôвъ зо всѣхъ сторонъ великой и широкой Руси видѣти пôдъ прапоромъ „Руского Народного Союза“ Няй жие „Свобода“!

Михаилъ Гальковичъ.

ОСТАТНЫЙ РАЗЪ.

Тіи мадярскіи бандуроши що дотеперъ тôлько „кончили“ омшу чи вечурню, наразъ взялисъ „зачинати“ борбу навѣтъ съ тыми що уже повмерали и съ тими що ще не народились. На дняхъ о. Лавришинъ зъ Шенандору, котрому уже обридло все а все шити ногавицѣ на машинѣ, взявъ за перо и пустивъ ся въ полемику - якъ той Донъ Кіхотъ битись зъ вѣтраками. Зъ помѣщеной дописи зъ Шенандоагъ въ „Віестнику“ можна сей часъ догадатись до кого пч. дописователь піе — и добре-я теперъ скажу: giu la maschera! и вступаймо въ борбу: де не багнетами, але перомъ колють ся.

Пч. дописователь выступае проти мене тôлько „для сохраненія правды“ а выѣхавъ на ярмарокъ зъ повнымъ возомъ брехнѣ.

На самъ передъ робить мене фарисеемъ а себе побожнымъ мытаремъ и вмѣняе менѣ за зло же я нападаю „нападаетъ на розумъ, честь и амбицію народа.“

Люде добри! Скажѣть здорови сами: чи може кто напасти на розумъ другого? Прецѣнь розумъ не есть: дѣжка сыра або миска студенины, на котру можна напасти тай вяяти, не есть кобылою або коровою, котру можна взяти за роги и вкрасти! Справдѣ кажеть ся: оденъ другому свого розуму не може дати, бо се не можлива рѣчъ. Якимъ чиномъ питаю ся: може оденъ напасти на розумъ другого розбôйничимъ способомъ, наколи добровôльно одинъ другому, хотяйбы и хотѣвъ, передати не може.?

Але припустѣмъ що розумъ пôсля понятія пч. дописоваталя, есть гарбузъ, або дыня, на котру можна напасти въ ночи, и зъ городу забрати. Тогда пытаюсь на чій розумъ напавъ? — може на розумъ пч. дописователя? Хорони Боже — не хочу допустити ся вкрести у слѣпого окуляры!

Дальше пч. дописователь каже: же мой фарисейскій плачъ есть совсѣмъ излишный“ — На се скажу коротенко: що фарисеи нѣколи не плакали, бо були занадто горди и я не плачу — тôлько дурнямъ смѣюсь завсе въ очи. Що пороблено зъ церковными шторами, де дѣлисъ грошѣ покôйного о. Ляховича — то скажу: „next door“ бо не до тихъ дверей вы запукали, до котрыхъ хотѣли; мене тогда ще въ Америцѣ не було и я въ шенандорскихъ справахъ мало що знаю. Сли пч. дописователь хоче правду знати якъ цѣла рѣчъ стояла, то няй запытаесь тихъ самихъ, що днесь суть его лаболизами и бувшими героями сей паскудной жабо- мишачой вôйны.

Пч. дописователь посылае мене де иногдѣ ити учити розуму, бо тамъ у него люде маютъ за богато. Се мене дуже тѣшитъ но не хочеть ся вѣрити. Але въ короткôмъ часѣ направду наши братя шенандорцѣ покажуть свôй розумъ, наколи скажуть: Prevelebny уже чесъ шкандибати въ magiar orszag!

Тупеньке перо ч. дописователя може и маже чимъ разъ то бôльшіи глупства — а терпелива бумага все стерпить но я не хочу стерпѣти бо мене за языкъ щѣпае и мушу сказати пару слôвъ дальше. Пч, дописотатель наконецъ хоче бавитись въ ученого и другимъ нагнати розуму до головы, избравъ текстъ изъ св. письма, въ котрôмъ кажеть ся: „Тако да просвѣтитъ ся свѣтъ вашъ предъ человѣки, яко да видятъ ваша добра дѣла и прославлятъ Отца иже на небесѣхъ“ Тіи святи слова суть проти васъ и кожде слово, кождый протинокъ есть засудомъ на особу пч. дописователя. Се можу доказати сли ще насъ зачепить пч. дописователь а тогда отхочеть ся му бавитись въ полемику.

Гр. Гр.

ВСЯЧИНА.

Якъ хоронити дѣти отъ всякихъ слабостей.

Не ма найбôльшого щастя и утѣхи для отца и матери: якъ видѣти свойхъ дѣтей здоровыми и гожыми. Сли кто хоче мати тую радôсть и хоче щобъ дѣтина була хороша и здорова, няй иде за порадою „Свободы“

Скоро лишь дитина уродить ся, не мыти ей теплою водою, но положити на лôжко, змачати губку въ студену воду и обмыти добре и осушити. Такій укладъ собѣ взяти, и що день такъ мыти, и коли лишь дитина занечистить ся, не мыти нѣколи теплою, но все студеною, водою. Побачите, якъ маленка дитина, коли ей будете студеною водою натирати, буде смѣяти ся, то знакъ здоровля, якъ тая шкôра пôдъ губкою буде скрѣпѣти,а тогда на цѣле житіе дитина не буде знати, що то перестуджене, нежитъ, бôль горла и пр. и пр. Спробуйте!

Часто наши люде нарѣкають особенно робôтники на бôль въ животѣ. Спытаешь ся не разъ: де тя болить, то каже. тутъ въ ямцѣ по-пôдъ грудьми. Причина сего болю есть та, що богато нашихъ людей звыкли пити натщо на порожный желудокъ и для того всѣ приправки яки даютъ въ броварни до пива, осѣдають на кишкахъ и съ того повстае бôль. Николи на пійте пива натщо, сли хочете довго жити.

Сли хочете бути здорвыми, люфтуйте що дня ваши бетрамы и держѣть ихъ чисто. Неразъ въ сѣнникахъ, на котрыхъ наши люде спять, найдешь згнилу солому, або кукуриджанку отъ часôвъ открития Америки. Се не здорово!

Не кладѣть спати малыхъ ѣддетей тамъ, де спять стари, особенно люблячіи ся напивати — отдихи старого суть шкодливи дѣтямъ и для того они выглядаютъ блѣди.

Въ мѣстѣ Чикаго знаходить ся величезный будинокъ, котрый мае 30 поверхôвъ.

Въ Скрантонъ хочуть закладати грецкій и римо- грецкій банкъ, длятого треба дати знати напередъ до полиціи Канады, якъ зовуть ся касіеры.

Надъ берегомъ озера Гуронъ, котре зъ помежи пять озеръ отдѣляючихъ сѣверну Америку отъ Канады, есть найбôльшимъ, знаходить ся одно мѣсто, котре може бути перенесене зъ одного пляцу на другій въ короткôмъ часѣ. Домы сего чудового мѣста суть на колѣсцятахъ. Лѣтомъ мѣсто стоить на березѣ, - зимою, коли озеро замерзне, мешканцѣ въ числѣ 500, перевозять мѣсто на ледъ и черезъ зиму занимають ся рыболовствомъ въ слѣдуючій спосôбъ: Передъ кождымъ домомъ вырубують саджавку на ледѣ и пускають на шнурку привязаного живого оселедця въ кожду саджавку. Голодни рыбы горнуть ся ся до оселедця и такъ ихъ ловлять. Коли уже надходить весна и ледъ пôчне трѣскати, перевозять мѣсто знову на берегъ.

Листь жены до мужа въ Америцѣ.

Голодôвка дня 25 Януара 1894.

Коханый мужу!

Насамперед поздоровляю тебе стокроть тысячь и міліонъ разôвъ и бажаю тобѣ такого здоровля якъ я маю. Доношу тобѣ що тихъ сѣмъ стôвокъ, що ты прислав на грунтъ, „няньо“ пропили и еще 200, наробили довгу. Сли пришлешь ще 200, то тобѣ запишуть грунтъ и то скоро треба прислати, бо они въ клопотѣ и жидъ взявъ отъ нихъ остатну кобылу и тую коровину, що я купила въ Осеку, за тую пятдесятку, що ты прислав на русаля. Компери у насъ невродили ся; Иванови горбатому вкрали конѣ; Стара крива Настя умерла. Трохимови що бувъ церковникомъ, переломили на весѣлю чотыри ребра. Гринь въ криминалѣ, бо пôдпаливъ хижу Андрея Побôчного.

Мы всѣ здорови и доношу тобѣ, що бузюкъ (боцянъ] принѣсъ намъ дитнну, хотяй пять лѣтъ ты въ Америцѣ и называесь Ивась, Въ метрицѣ написали невыразно, бо чекають якъ ты прійдешь и зробишь порядокъ съ дитиною и со мною...

Твоя вѣрна жена
Орина.

Азъ рабъ божій написахъ сія словеса и истинно есть свѣдѣтельство неискусомужной Орины.

Дякъ Осмогласовичъ.
Зъ Голодôвки.

Слава Господу Богу заложивъ ся „Рускій Народный Союзъ“! Протое напередъ подаемо до вѣдомости, що всяки напады и злодѣйскій вороговання на „Рускій Народный Союзъ“ отримають отповѣди на собаче гавкане. Зъ горы заявляемо, що „Рускій Народный Союзъ“ зôставъ заложеный на чисто-народно - руской нивѣ. Съ того слѣдуе що всяки заказы и чорнодушни полієлеи и филипики будуть кидатись на вѣчне забутье и упокоеніе. На всѣ брехнѣ съ стороны мадярскихъ попôвъ лизо-ср...кôвъ есть редакція „Свобиды“ готова вôдповѣсти на все и на вся передъ найвызшою властію на семъ свѣтѣ и переъ пекельною, на другôмъ до котрой наши враги належать.

Закладайте читальнѣ! учите ся, тримаайте ся купи „Свобода“ кличе до Васъ!

КНИГИ ДО СПРОДАЖИ.

Молитвословы съ пасхал	65.
Пѣсни церковни велики	70.
пôдъ ноты , ...	2.50
жите Св. О. Николая . .	10
Кирилъ и Мефтодій . .	10
Жите избран. Святыхъ	3.00
на каждыô день въ роцѣ	10.00
Жите Св. Георгія . . .	5
Конецъ свѣта . . .	.10
Конкордія въ отношеню обохъ обрядôвъ р. и лат.	25
Катехизмы	15
Страсти Іисуса Христа .	10
Исторія церкви Хрс. .	80
Родословная картина князей рускихъ.	32
Иванъ Теодоровъ первый рускій книгопечатникъ.	20
Открите Америки. . .	12
Порадникъ въ справахъ писарскихъ.	10
Методична граматика малорускосо языка. . . .	60
Орлеанска дѣва. . .	35
Шляхта ходачкова драма	15
Пленипотенты. . . .	30
Заповоди Божіи. . .	2о
Арендаръ драма. . .	10
Два млыны.	10
Страшный вертепъ. .	10
Княжна Галя. . . .	15
Порвалась нитка драма.	25
Голодни роки. . . .	15
Юрко Шматочка. . .	3
Наука.	1.50
Онуфрій Ґрущкевичъ чарôвникъ.	35
Черкеская месть. . .	20
Месть верховинця. . .	32
Якъ козамъ тоги выправ.	10
Любовъ убогого молодця.	60
Середъ ледоватого мôря.	15
Недбайко и Просвѣщеніе.	10
Народни пѣсни. . . .	25
Букваръ.	35
До чого дошли люде черезъ Просвѣщеніе.	.10
Богъ надежда моя. .	1.00
Исторія Руси. . . .	,80
Въ память 3-го Мая. .	.25
Библія съ образками.	.65
Библия ст. и нов. завѣта.	4.00
Земскій рай.	12
Словари руско-нѣмецки	5.00

Доносимъ ч.читателямъ, що не дуже маемъ на складѣ, бо дуже расходить ся що дня. Протое пôслалисьмо по новый транспртъ за 500. дол.

Книжки безъ грошей ся не высылае-

ПРИЯТЕЛѢ.

Цѣкаве оповѣдане
Ивана Нечуя

Кузьма съ Кузьмою, якъ рыба зъ водою, такъ бувало не разъ говорили въ Шендаровцѣ про Кузьму Коваля та про его пріятеля Кузьму Гуляя. И справдѣ обыдва Кузьмы ще змалку були велики пріятелѣ. Они були ровесники. разомъ зросли, разомъ воробцѣ дерли. разомъ въ городахъ огôрки крали, а якъ стали парубками, разомъ на улицю ходили, разомъ поженились а навѣть разомъ въ одинъ день вѣнчались.

Зъ того часу богато въ Роси (такъ рѣка звалась) воды утекло.

Кузьма Коваль ставъ богатимъ чоловѣкомъ, поставивъ нову хату, выгодувавъ двѣ дочки и вже одну выдавъ замужъ. Кузма Гуляй овдовѣвъ, трохи розпився и розледащивъ. Коваль бувъ чоловѣкъ розумный та гордый. Гуляй бувъ чоловѣкъ добрый, але не зъ великимъ розумомъ. Онъ усе бѣгавъ за порадою до коваля. Люде говорили, що Кузьма бѣгае до Кузмы розуму пожичати.

Задумавши брати другу жинку, Гуляй попереду побѣгъ на пораду до свого приятеля. Коваль знавъ, що Гуляй чоловѣкъ хочь зъ мягкою душею, але трохи лѣнивый, и порадивъ ему взяти жѣнку розумну та робочу, убогу вдову Юстинну.

Богато въ Роси воды утекло, а Кузьма зъ Кузьмою живе, якъ рыба зъ водою. Одинъ Кузьма въ шинку, и другій въ шынку; одинъ Кузьма въ Срулевôмъ шинку, и другій уже туды простуе, неначе ему сорока звѣстку на хвостѣ носить.

Кузьма Коваль церкву минае, Кузьма Гуляй и въ церкву не заглядае. У Коваля пють; Гуляй неначе нôсомъ почуе и заразъ до него на порôгъ. Въ Гуляя пють Коваль заразъ у дворъ. Люде казали, що одинъ Кузма носомъ чуе, де піе другій Кузьма. Якъ Ковалева Пазька одниме въ Коваля грошѣ, Коваль иде смѣливо до Гуляя и знае, що пôдкрепить ся. Якъ часомъ Юстинна вырве въ Гуляя зъ рукъ грошѣ, Гуляй иде до Коваля и зна же покропить душу. За тое кождого жѣнка ненавидѣла пріятеля свого чоловѣка. Ковалевѣ Пазка дивилась зъ лоба на Гуляя, якъ тôлько онъ переступавъ через порôгъ ей хаты. Юстинна часто прибѣгала въ корчму и силою проганяла пріятелѣвъ до дому.